

2. Rzeczownik *Sustantivo*

Rzeczownik (**sustantivo**) w języku hiszpańskim występuje w dwóch rodzajach gramatycznych: męskim i żeńskim oraz w liczbie pojedynczej i mnogiej. Rodzaj i liczbę rzeczownika często możemy poznać po końcówce.

2.1. Rodzaj rzeczowników

Rodzaju **męskiego** są:

- rzeczowniki zakończone na: **-o**, **-r**, **-és**, **-u**, **-í**, **-y**, **-b**, **-t**, **-ón**, na przykład:

el caballo (koń)	el jabalí (dzik)
el dinero (pieniądze)	el rey (król)
el motor (silnik)	el pub (pub)
el portugués (Portugalczyk)	el chalet (willa)
el espíritu (duch)	el corazón (serce)
- nazwy gór, jezior, rzek, mórz, oceanów, dni tygodnia, miesięcy, a także rzeczowniki pochodzące od innych części mowy, na przykład:

el Aconcagua (góra Aconcagua)	el Pacífico (Ocean Spokojny)
el Mamry (Mamry)	el martes (wtorek)
el Vístula (Wisła)	el mes de mayo (maj)
el Mediterráneo (Morze Śródziemne)	el dormir (spanie)

Rodzaju **żeńskiego** są:

- rzeczowniki zakończone na: **-a**, **-dad**, **-ción**, **-sión**, na przykład:

la máscara (maska)	la canción (piosenka)
la soledad (samotność)	la pasión (pasja)
- nazwy liter, na przykład:

la n (litera n)
la o (litera o)

Należy pamiętać, że zasady dotyczące podziału na rodzaj ze względu na końcówkę są zasadami umownymi. Od podanych reguł istnieje bowiem wiele wyjątków:

- niektóre rzeczowniki zakończone na **-o**, **-r**, **-y** są rodzaju żeńskiego, na przykład:

la foto (zdjęcie)	la mujer (kobieta)
la mano (dłoń)	la modelo (modelka)
la flor (kwiat)	la ley (prawo)

- rzeczowniki pochodzenia greckiego, zakończone na **-ema, -ama, -ima**, są rodzaju męskiego, na przykład:

el tema (temat)   **el sistema** (system)
el problema (problem)   **el drama** (dramat)

- rzeczowniki zakończone na **-a** mogą być rodzaju męskiego, jeśli są nazwami zawodów, na przykład:

el artista (artysta)   **el jurista** (prawnik)
el dentista (dentysta)   **el periodista** (dziennikarz)

Istnieją rzeczowniki, które mają **dwa rodzaje**:

- rzeczowniki oznaczające nazwy zawodów, funkcji, narodowości, zakończone na **-ista, -ta, -ense, -cida, -nte** mają dwa rodzaje w zależności od płci osoby, którą oznaczają, na przykład:

el/la periodista (dziennikarz, dziennikarka)
el/la eremita (pustelnik, pustelnica)
el/la canadiense (Kanadyjczyk, Kanadyjka)
el/la varsoviense (warszawiak, warszawianka)
el/la homicida (zabójca, zabójczyni)
el/la estudiante (student, studentka)

Uwaga! W przypadku końcówki **-nte** istnieją nieliczne wyjątki, na przykład:

el dependiente/la dependienta (sprzedawca, sprzedawczyni)
el pariente/la parienta (krewny, krewną)
el presidente/la presidenta (prezydent, kobieta prezydent)

- rzeczowniki, których znaczenie zmienia się wraz ze zmianą rodzaju, na przykład:

el capital (kapitał) – **la capital** (stolica)
el cometa (kometa) – **la cometa** (latawiec)
el corte (krój) – **la corte** (dwór)
el cura (ksiądz) – **la cura** (kuracja, lekarstwo)
el frente (przód) – **la frente** (czoło)
el guía (przewodnik – człowiek) – **la guía** (przewodnik – książka)
el margen (margines) – **la margen** (brzeg)
el orden (porządek, ład) – **la orden** (rozkaz)
el pez (ryba) – **la pez** (smoła)
el policía (policjant) – **la policía** (policja)

2.2. Tworzenie rodzaju żeńskiego

W języku hiszpańskim możliwe jest utworzenie rodzaju żeńskiego rzeczownika za pomocą zmiany rodzajnika, zamiany ostatniej litery danego wyrazu lub poprzez dodanie odpowiedniej końcówki:

- rzeczowniki zakończone w rodzaju męskim na **-o** zmieniają końcówkę na **-a**, na przykład:
el abuelo (dziadek) – **la abuela** (babcia)
el hijo (syn) – **la hija** (córka)
- do rzeczowników zakończonych w rodzaju męskim na spółgłoskę dodajemy **-a**, na przykład:
el francés (Francuz) – **la francesa** (Francuzka)
el director (reżyser) – **la directora** (reżyserka)
el profesor (profesor) – **la profesora** (pani profesor)
el señor (pan) – **la señora** (pani)
- rzeczowniki zakończone w rodzaju męskim na **-e** lub **-ista** nie zmieniają formy w rodzaju żeńskim, na przykład:
el cantante (piosenkarz) – **la cantante** (piosenkarka)
el estudiante (student) – **la estudiante** (studentka)
el intérprete (tłumacz) – **la intérprete** (tłumaczka)
el periodista (dziennikarz) – **la periodista** (dziennikarka)
- pewna grupa rzeczowników, niezależnie od powyższych reguł, ma nieregularny rodzaj żeński, na przykład:
el actor (aktor) – **la actriz** (aktorka)
el gallo (kogut) – **la gallina** (kura)
el héroe (bohater) – **la heroína** (bohaterka)
el poeta (poeta) – **la poetisa** (poetka)
el príncipe (ksiądz) – **la princesa** (księżniczka)
el rey (król) – **la reina** (królowa)

2.3. Tworzenie liczby mnogiej

Rzeczowniki w języku hiszpańskim mogą występować w liczbie pojedynczej lub mnogiej. Liczbę mnogą tworzymy zmieniając końcówki rzeczowników i stosując odpowiednie rodzajniki.

W przypadku rzeczowników regularnych liczbę mnogą tworzymy dodając końcówkę **-s** do rzeczowników zakończonych samogłoską i końcówkę **-es** do rzeczowników zakończonych spółgłoską, na przykład:

el coche (samochód) – **los coches** (samochody)

el reloj (zegar) – **los relojes** (zegary)

la chica (dziewczynka) – **las chicas** (dziewczynki)

la mano (dłoń) – **las manos** (dłonie)

Duża grupa rzeczowników tworzy **liczbę mnogą** w sposób nieregularny:

- rzeczowniki pochodzenia obcego tworzą liczbę mnogą za pomocą końcówek **-s** lub **-es**, na przykład:

el boulevard (bulwar) – **los boulevares** (bulwary)

el club (klub) – **los clubs** (kluby)

el lord (lord) – **los lores** (lordowie)

el pub (pub) – **los pubs** (puby)

- rzeczowniki z końcówką **-sis** tworzą liczbę mnogą tylko za pomocą zmiany rodzajnika, na przykład:

el análisis (analiza) – **los análisis** (analizy)

la síntesis (synteza) – **las síntesis** (syntezy)

- rzeczowniki zakończone akcentowaną samogłoską **-í** lub **-ú** mają podwójną liczbę mnogą, na przykład:

el bisturí (skalpel) – **los bisturís/los bisturíes** (skalpele)

el esquí (narta) – **los esquís/los esquíes** (narty)

el jabalí (dzik) – **los jabalís/los jabalíes** (dziki)

el tabú (tabu) – **los tabús/los tabúes** (tabu)

Uwaga! W przypadku rzeczowników zakończonych na **-í** oraz **-ú** częściej używane są formy z końcówką **-ís** i **-ús**. W wielu wypadkach formy z końcówką **-úes** są praktycznie nieużywane, na przykład:

el champú (szampon) – **los champús** (szampony)

el menú (menu) – **los menús** (menu)

- rzeczowniki, które w liczbie pojedynczej kończą się na **-z**, w liczbie mnogiej zmieniają końcówkę na **-ces**, na przykład:

el lápiz (ołówek) – **los lápices** (ołówki)

la actriz (aktorka) – **las actrices** (aktorki)

- nazwiska oraz nazwy dni tygodnia (od poniedziałku do piątku) w liczbie mnogiej zmieniają tylko rodzajnik, na przykład:

Sánchez – **los Sánchez** (państwo Sánchez)

el lunes (poniedziałek) – **los lunes** (poniedziałki)

- rzeczowniki niepolicalne lub abstrakcyjne używane są wyłącznie w liczbie pojedynczej, na przykład:

el azúcar (cukier)	la información (informacja/informacje)
el tiempo (czas)	la literatura (literatura)
la carne (mięso)	la sal (sól)

- istnieje też grupa rzeczowników, których używa się wyłącznie w liczbie mnogiej, na przykład:

las esposas (kajdanki)	las tijeras (nożyczki)
las gafas (okulary)	los pantalones (spodnie)

ĆWICZENIA – RZECZOWNIK

1 Wstaw odpowiednie rodzajniki.

1. .... **ley** (prawo)
2. .... **cometa** (latawiec)
3. .... **guía** (przewodnik – człowiek)
4. .... **mano** (ręka)
5. .... **ciudad** (miasto)
6. .... **problema** (problem)
7. .... **estadounidense** (Amerykanin)
8. .... **deportista** (sportowiec)
9. .... **dinero** (pieniądz)
10. .... **mar** (morze)

2 Utwórz rodzaj żeński od podanych rzeczowników.

1. **gato** (kot) – .....
2. **profesor** (nauczyciel) – .....
3. **gallo** (kogut) – .....
4. **actor** (aktor) – .....
5. **hermano** (brat) – .....
6. **polaco** (Polak) – .....
7. **español** (Hiszpan) – .....
8. **cantante** (piosenkarz) – .....
9. **rey** (król) – .....
10. **belga** (Belg) – .....

3 Utwórz liczbę mnogą od podanych rzeczowników i wstaw odpowiedni rodzajnik określony.

1. **lápiz** (ołówek) – .....
2. **martes** (wtorek) – .....
3. **Fernández** (państwo Fernández) – .....
4. **menú** (menu) – .....
5. **esquí** (narty) – .....
6. **pub** (pub) – .....
7. **reloj** (zegar) – .....
8. **estudiante** (student) – .....
9. **análisis** (analiza) – .....
10. **francés** (Francuz) – .....

4 Uzupełnij zdania zgodnie z tłumaczeniem i wstaw rodzajnik tam, gdzie to konieczne.

1. **Paco lleva** ..... (Paco nosi okulary.)
2. **En esta escuela hay tres** ..... **de español.**
(W tej szkole są trzy nauczycielki hiszpańskiego.)
3. **Todos** ..... **voy a la iglesia.** (W każdą niedzielę idę do kościoła.)
4. **En la mesa hay** ..... **verdes.** (Na stole leżą zielone ołówki.)
5. **Me gusta** ..... (Lubię mięso.)
6. **En este bosque hay muchos** ..... (W tych lasach jest dużo dzików.)
7. **¿Cuánto** ..... **tenemos?** (Ile mamy czasu?)
8. .... **de mi peluquería son muy buenos.** (Szampony u mojego fryzjera są bardzo dobre.)
9. **Me interesan** ..... **de mis hijos.** (Interesują mnie problemy moich dzieci.)
10. **Veo muchos** ..... **en esta calle.** (Widzę dużo klubów na tej ulicy.)